

**Program RID NCBiR
„Reaktywność alkaliczna krajowych kruszyw”**

***Jakość krajowych łamanych kruszyw mineralnych
z uwzględnieniem oceny ich reaktywności alkalicznej w betonie***

II Wschodnie Forum Drogowe, Suwałki 15-16.03.2018.

Zdzisław Naziemiec

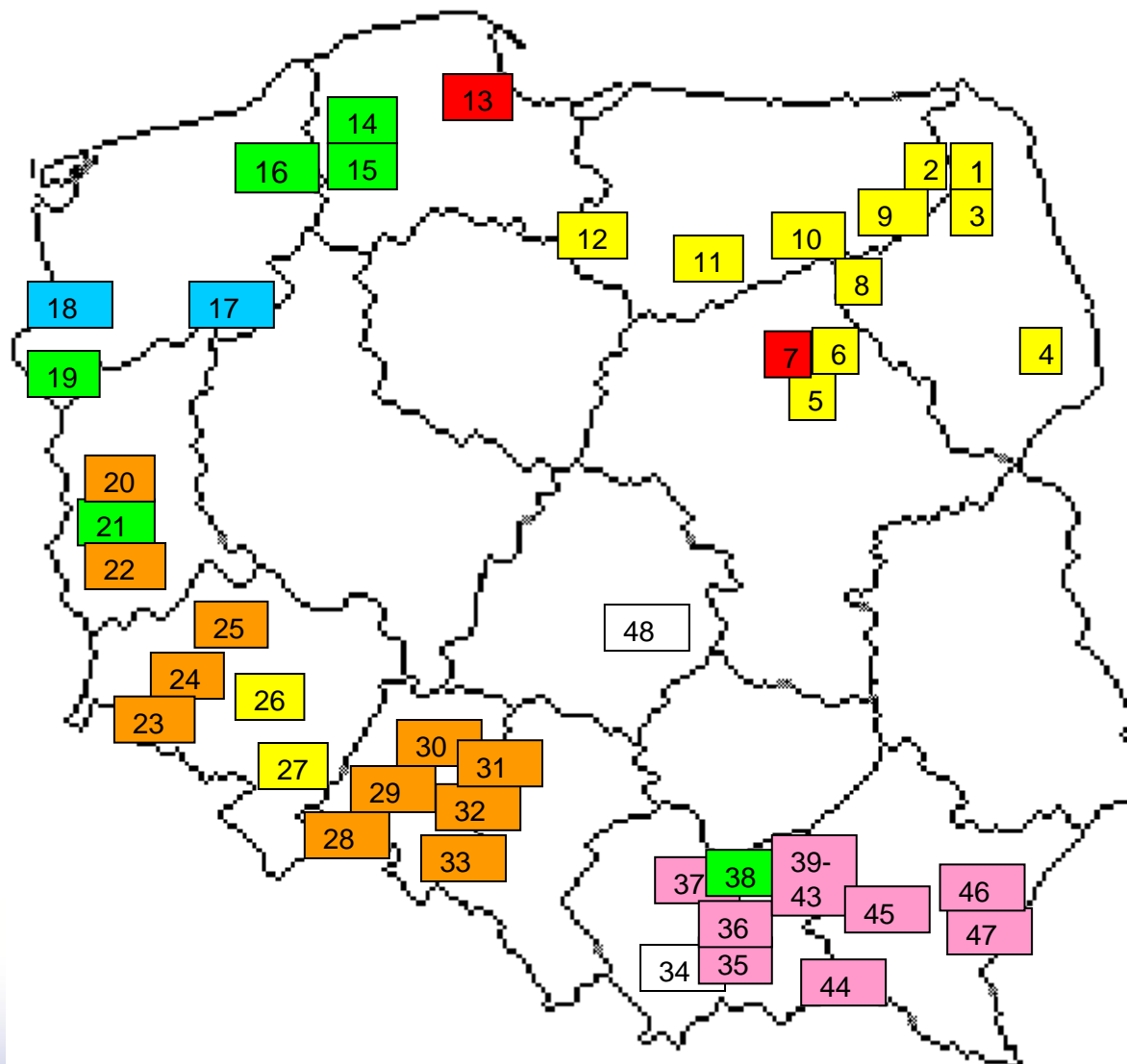

Instytut Ceramiki i
Materiałów Budowlanych

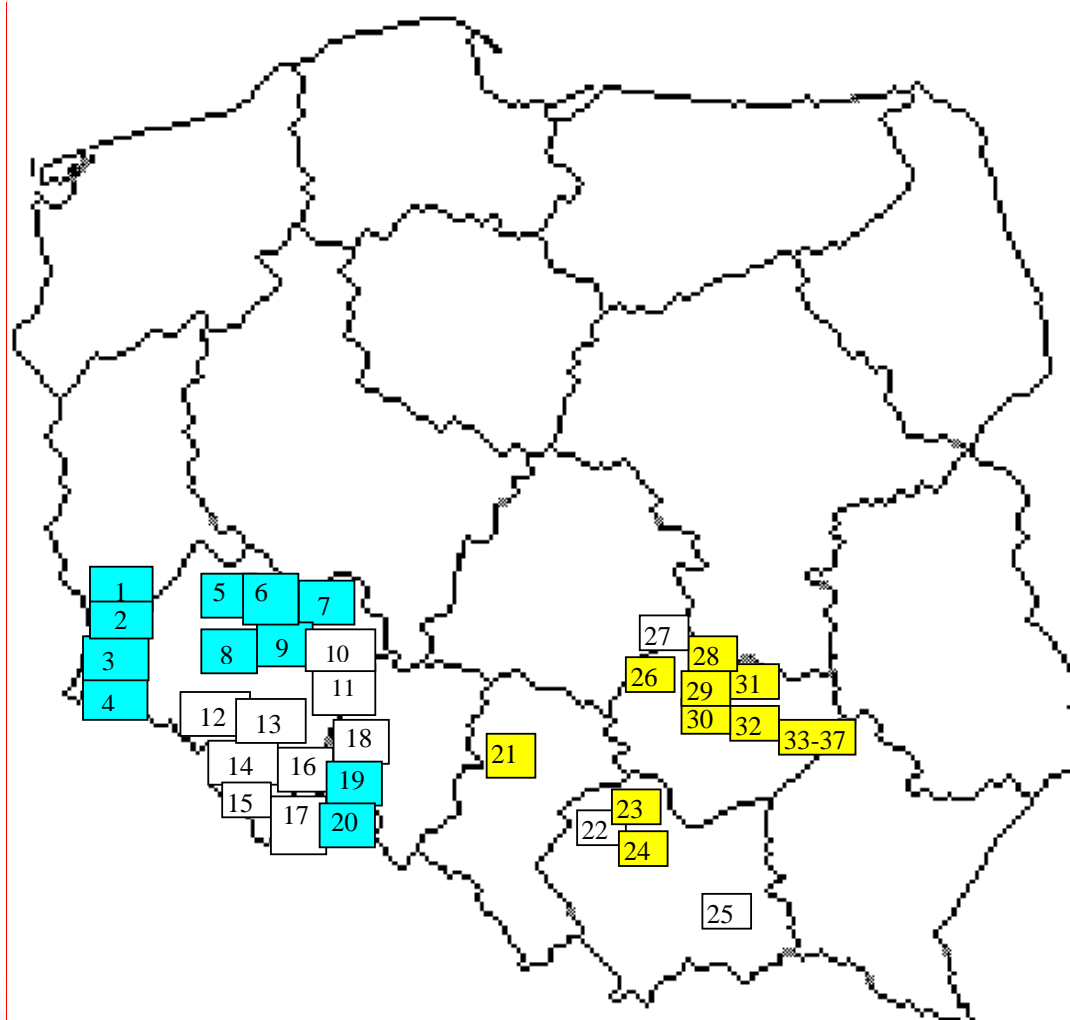

Instytut Podstawowych Problemów Techniki
Polskiej Akademii Nauk

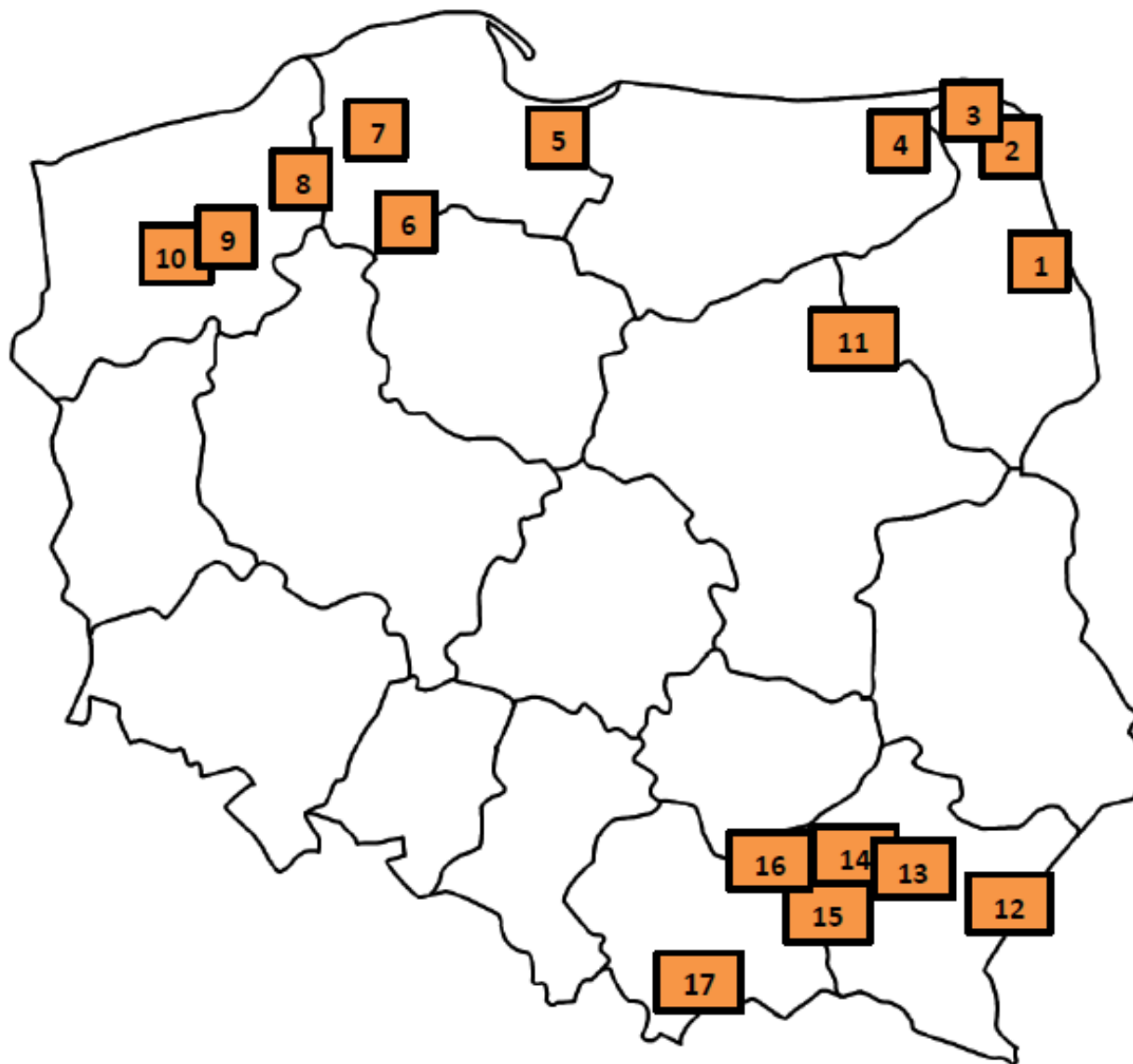
Zakłady wydobywania kruszyw piaskowo – żwirowych brane pod uwagę przy typowaniu miejsc poboru próbek

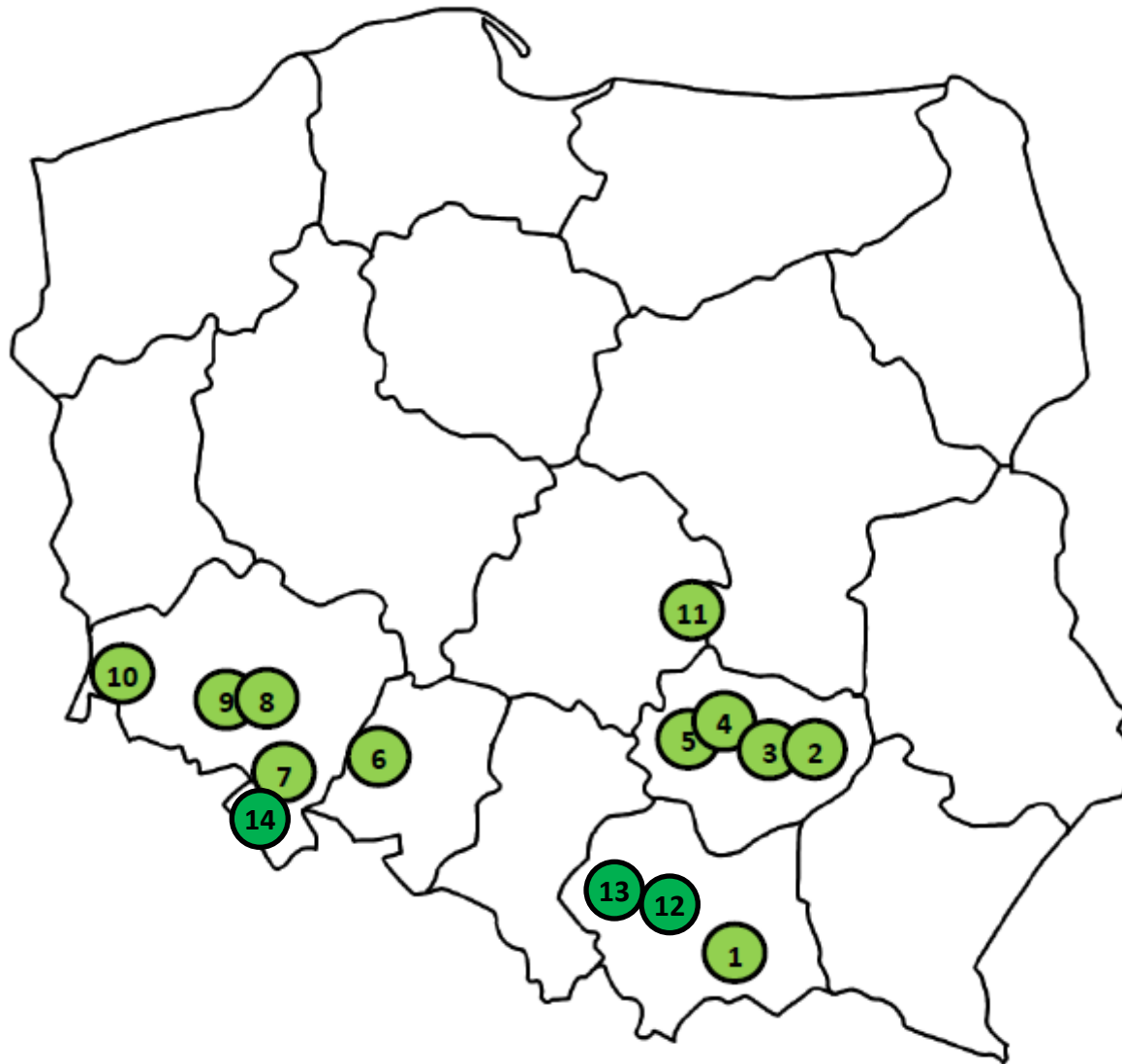
Zakłady produkcji kruszyw ze skał litych brane pod uwagę przy typowaniu miejsc poboru próbek

Miejsca poboru próbek z zakładów eksploatacji kruszyw żwirowych

Miejsca poboru próbek z zakładów produkcji kruszyw łamanych ze skał litych

Zakłady z których pobrano próbki

- Zakłady produkcji kruszyw żwirowych i całkowicie przekruszonych (z otoczków) – 17 zakładów
- Zakłady produkcji kruszyw ze skał zwięzłych – 14 zakładów

Wybrano zakłady o znaczącym wydobyciu (co najmniej kilkaset tysięcy Mg/rok) i zasobach umożliwiającym prowadzenie wydobywania przez najbliższe lata.

Niektóre wymagania dotyczące kruszyw do betonu nawierzchniowego i betonu konstrukcyjnego w drogownictwie

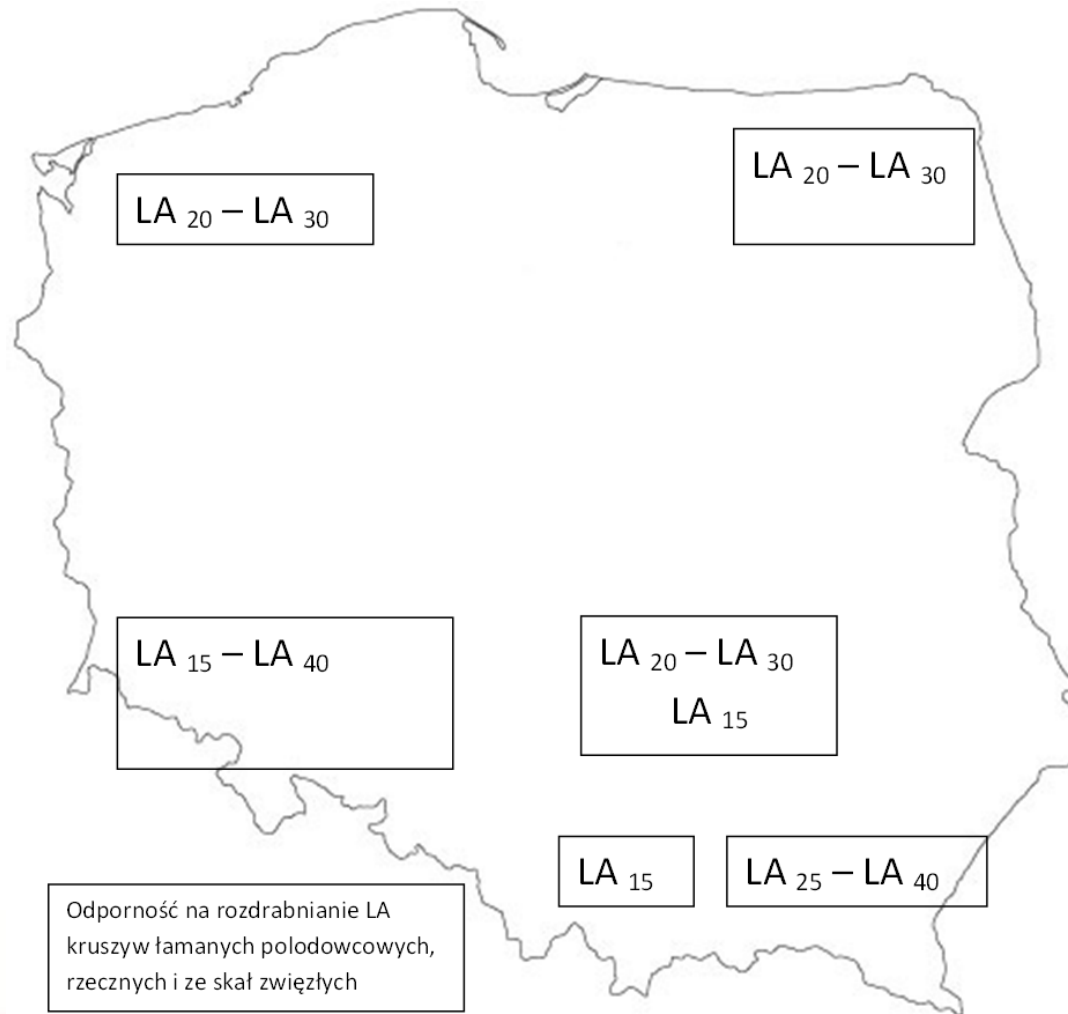
- Skład ziarnowy – $G_C 90/15$ dla $D/d > 2$; ($G_C 85/20$ dla $D/d \leq 2$)
- Zawartość pyłów f_1 ; $f_{1,5}$
- Wskaźnik płaskości Fl_{15} ; Fl_{20}
- Stopień przekruszenia $C_{100/0}$; $C_{95/1}$
- Odporność na rozdrabnianie LA_{20} ; LA_{25}
- mrozoodporność w NaCl < 6 %
- Gęstość, nasiąkliwość – wartości deklarowane
- zanieczyszczenia lekkie $m_{LPC} \leq 0,1$
- Polerowalność PSV
- Opis petrograficzny

Kruszywa łamane pobrane z w/w zakładów, w zdecydowanej większości spełniały powyższe wymagania. Zbiorcze zestawienie LA podano w tabeli.

Odporność na rozdrabnianie badanych kruszyw

Kruszywa ze skał litych		Kruszywa łamane z otoczków		żwiry	
Kategoria LA	Ilość próbek	Kategoria LA	Ilość próbek	Kategoria LA	Ilość próbek
LA 15	8	LA 15	-	LA 15	-
LA 20	2	LA 20	4	LA 20	-
LA 25	3	LA 25	13	LA 25	1
LA 30	-	LA 30	11	LA 30	2
LA 35	-	LA 35	1	LA 35	1
LA 40	4	LA 40	1	LA 40	1

Odporność na rozdrabnianie badanych kruszyw

PSV

dla niektórych kruszyw całkowicie przekruszonych

- Wapień – 44
- Dolomit – 43
- Granit – 56
- Porfir – 54
- Amfibolit – 63
- Gabro – 55
- Grys polodowcowy (1) – 52
- Grys polodowcowy (2) – 50
- Grys polodowcowy (3) – 55
- Grys rzeczny - 59

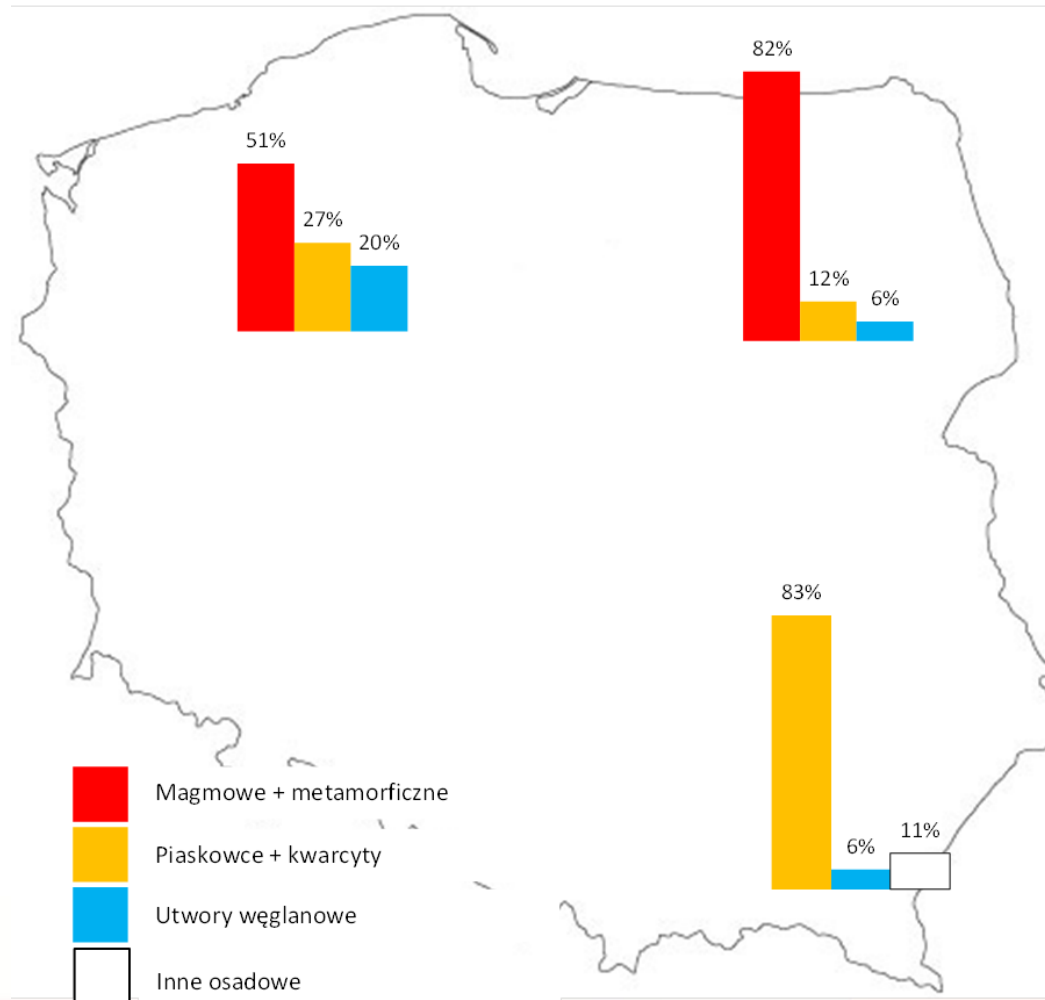
Cechy kruszyw żwirowych i kruszyw łamanych z otoczków (dla wybranego zakładu)

CECHA KRUSZYWA	Rodzaj kruszywa			
	Kruszywa żwirowe		Grys z otoczków	
	2/8 mm	8/16 mm	5,6/8 mm	8/11,2mm
Gęstość [Mg/m ³]	2,71	2,68	2,67	2,67
Nasiąkliwość [%]	1,6	1,2	0,6	0,5
Odporność na rozdrabnianie LA	30	25	28	19
Odporność na ścieranie M _{DE}	12	12	11	8
Mrozoodporność w wodzie [%]	0,5	0,4	0,1	0,1
Mrozoodporność w soli [%]	5,1	-	4,1	-
Wskaźnik płaskości [%]	7	7	5	5

Zawartość utworów węglanowych oraz ziaren skał magmowych i metamorficznych dla wybranych zakładów eksploatacji kruszyw regionu północnego

Grys polodowcowy z otoczków	Utwory węglanowe	Ziarna magmowe i metamorficzne (bez kwarcytu)
Region NE Frakcja 5/8	6,6	84,9
Region NE Frakcja 8/16	5,4	78,3
Region NW Frakcja 8/11	27,2	42,7
Region NW Frakcja 11/16	13,3	58,4

Skład petrograficzny wybranych kruszyw żwirowych

Zawartość reaktywnych form krzemionki dla wybranego zakładu z regionu północno-wschodniego

- Skąły magmowe 83%
- Piaskowiec 12 %; wapień 5 %.
- Kwarc w stanie naprężeń 6,1 %
- Kwarc mikrokrystaliczny 4,6 %
- Kwarc kryptokrystaliczny 0,2 %
- Szkliwo wulkaniczne 0,1 %
- Opoka, krzemień i rogowiec – nie występują
- Opal, chalcedon, trydymit, krystobalit – nie występują

Klasyfikacja reaktywności kruszyw wg AASHTO

Metoda badawcza	jednostki	Ocena poziomu reaktywności kruszywa			
		R0 Nie reaktywne	R1 Umiarkowa- nie reaktywne	R2 Silnie reaktywne	R3 Bardzo silnie reaktywne
Ekspansja zaprawy ASTM C 1260	% długości	$\leq 0,100$	$>0,100$ $\leq 0,300$	$>0,300$ $\leq 0,450$	$>0,450$
Ekspansja betonu ASTM C 1293	% długości	$\leq 0,040$	$>0,040$ $\leq 0,120$	$>0,120$ $\leq 0,240$	$>0,240$
Badania petrograficzne ASTM C 295	-	Dokładny opis petrograficzny pobranych próbek			

Wyniki badań reaktywności kruszyw wg ASTM C 1260

Stopień reaktywności kruszywa		Ilość wyników dla danego regionu Polski					
Oznaczenie	Ekspansja [%]	NE	NW	SE	SW	ogółem	Uwagi
Kruszywa całkowicie przekruszone, z otoczków							
R 0 Niereaktywne	< 0,100	7	-	1	-	8	
R 1 Umiarkowanie reaktywne	0,100 – 0,300	12	10	2	-	24	
R 2 Silnie reaktywne	0,300 – 0,450	-	4	2	-	6	
R 3 Bardzo silnie reaktywne	> 0,450	-	-	-	-	-	

Wyniki badań reaktywności kruszyw wg ASTM C 1260

Stopień reaktywności kruszywa		Ilość wyników dla danego regionu Polski					
Oznaczenie	Ekspansja [%]	NE	NW	SE	SW	ogółem	Uwagi
Kruszywa całkowicie przekruszone, ze skał zwięzłych							
R 0 niereaktywne	< 0,100	-	-	5	11	16	
R 1 Umiarkowanie reaktywne	0,100 – 0,300	-	-	6	-	6	Kwarcyt, piaskowiec i in.
R 2 Silnie reaktywne	0,300 – 0,450	-	-	1	-	1	
R 3 Bardzo silnie reaktywne	> 0,450	-	-	-	-	-	

Wyniki badań reaktywności kruszyw wg ASTM C 1260

Stopień reaktywności kruszywa		Ilość wyników dla danego regionu Polski					
Oznaczenie	Ekspansja [%]	NE	NW	SE	SW	ogółem	Uwagi
Kruszywa żwirowe							
R 0 niereaktywne	< 0,100	1	1	-	-	2	
R 1 Umiarkowanie reaktywne	0,100 – 0,300	-	-	3	-	3	
R 2 Silnie reaktywne	0,300 – 0,450	-	-	-	-	-	
R 3 Bardzo silnie reaktywne	> 0,450	-	-	-	-	-	

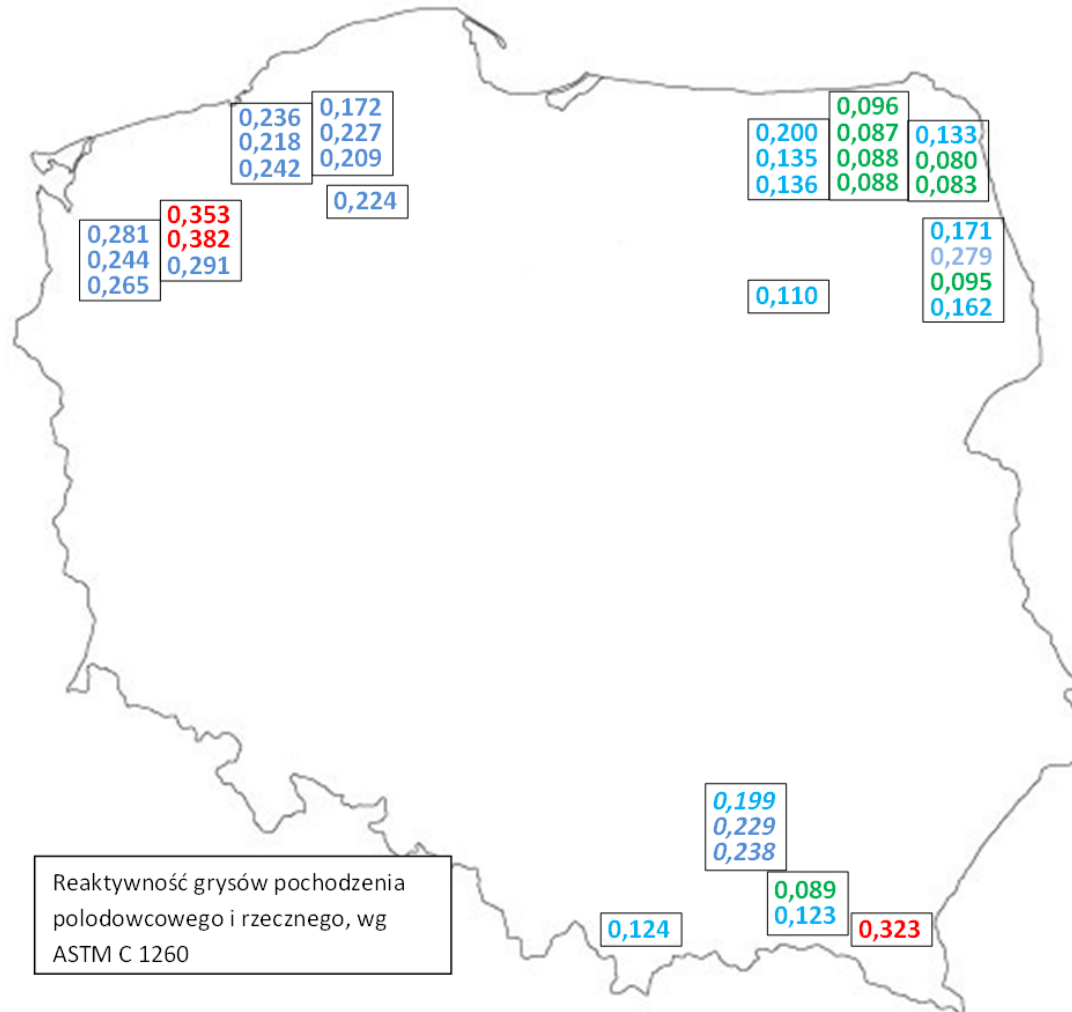
Wyniki badań reaktywności kruszyw wg ASTM C 1260

Stopień reaktywności kruszywa		Ilość wyników dla danego regionu Polski					
Oznaczenie	Ekspansja [%]	NE	NW	SE	SW	ogółem	Uwagi
Piaski							
R 0 Niereaktywne	< 0,100	2	-	-	1	3	
R 1 Umiarkowanie reaktywne	0,100 – 0,300	-	4	2	-	6	
R 2 Silnie reaktywne	0,300 – 0,450	-	-	-	-	-	
R 3 Bardzo silnie reaktywne	> 0,450	-	-	1	-	1	

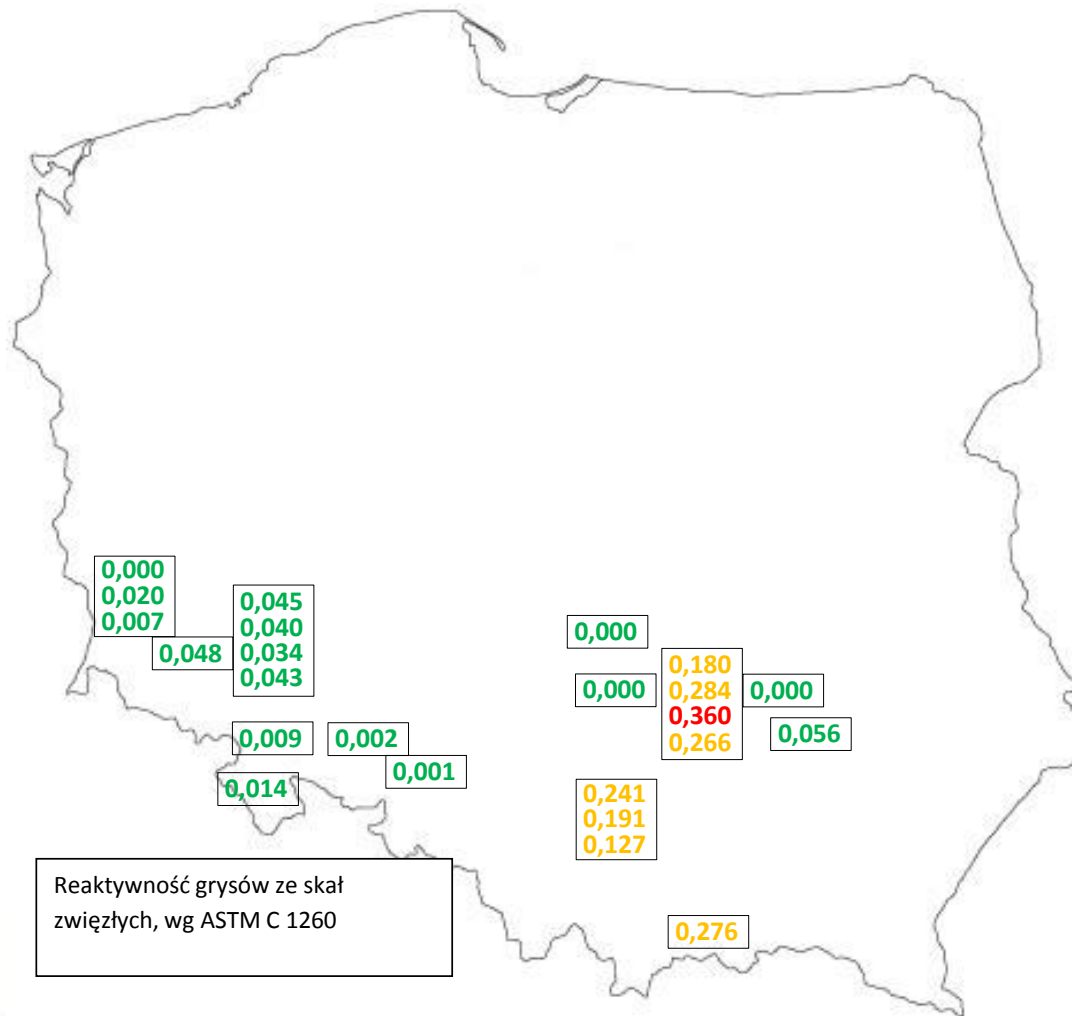
Porównanie wyników badań wg ASTM C 1260 i ASTM C 1293 DZP/RID-I-37/6/NCBR/2016

Nr zakładu	Region Polski	Rodzaj kruszywa	Ekspansja wg ASTM 1260	Ekspansja wg ASTM 1293
Kruszywa łamane ze skał zwięzłych				
1	Południowy wschód	Wapień	0,000	0,001
2		Dolomit	0,028	0,019
3	Południowy zachód	Amfibolit	0,109	0,010
4		Bazalt	0,002	0,002
5		Gabro	0,014	0,000
6		Granit	0,041	0,007
7		Porfir	0,007	0,004
Kruszywa łamane polodowcowe				
8	Północny wschód	Grysy polodowcowe z otoczków	0,093	0,023
9			0,157	0,048
10			0,217	0,147

Reaktywność grysów wg ASTM C 1260 (kruszywa łamane z otoczków)

Reaktywność grysów ze skał zwięzłych wg ASTM C 1260

Koniec prezentacji
Suwałki 15.03.2018.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ